

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De mortificatione intellectus in inquisitione veritatis. Cap. 9.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

concupitæ possessione quærebamus, sed peribit vanitas desiderij, dum illud Domini voluntati subiicimus. Qui pro illo sancta desideria fuscitabit, quæ impleta nos fatient, & non conscientia inquietæ spinis inquietent.

Vsus mortificationis propriae voluntatis.

ACcipe nunc rationem dilucidam propriam voluntatem abnegandi.

I. Non solum mala fugias, sed & bona non propter tuum commodum, sed ad diuinam voluntatem faciendam inquiras.

II. Modum in rebus appetendis teneas, vt minor bona minus, maiora magis, media propter virtutem, hanc propter animæ puritatem & ad Deum coniunctionem, appetas.

III. Studiosis operibus, quibus intendis, ita voluntate adhaereas, vt paratus sis, ea sine vlla tristitia relinquere, cum eorum dimissionem magis gratam Domino iudicaueris.

IV. Si aliquid tibi vtile, aut proficuum aspexeris, non prius illud obtinere nitaris, quam, (provt in hac obscuritate cognitionis fieri potest) id Domino gratum esse cognoueris.

V. Elige magis subesse quam præesse: felicitatem puta alterius arbitrio viuere; & infelicitatem tuo proprio sensu & arbitrio gubernari.

VI. Si aliquid oratione postulaueris, cura in ipso actu orandi intentionem dirigere, ita scilicet vt non propter teipsum aut propter commodum amici postules, sed propter Deum; quia nempe ipse ita vult fieri aut postulari; precibus efflagites.

Cum autem iam ex præcepto Ecclesiæ, aut Prælatorum, vel ex probabilibus coniecturis diuinam voluntatem agnouimus, non est vitium propriae voluntatis, illam voluntatem diuinam promptè & libenter exequi; immò id proprium est perfectæ virtutis, quæ bona propter debitum finem ardentè & delectabiliter operatur. Aspiciamus ergo semper voluntatem nostram, vt hostem nostræ salutis, ex qua cuncta peccata, quæ fecimus, prodierunt. Sicque gloriosum ducemus, & delectabile, illam in omnibus vincere, & diuinæ voluntati subiicere.

De mortificatione intellectus in inquisitione veritatis.

CAPVT IX.

INTELLECTVS humanus per Adæ peccatum non leuius quam voluntas, immò grauius ac detestabilius vulnus accepit, quia omnis peruersitas voluntatis folet in aliquo intellectu errore aut deceptione fundari. Vulnus autem intellectus generaliter acceptum, est ignorantia vel cæcitas, qua homo & in notione veritatis errat, & quid sit faciendum à se vel alio, aut fugiendum, ignorat. Id significant illa verba Davidis: Homo comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Vt sicut hæc instinctu naturali ducuntur, ita ille non ratione in suis operibus, sed passione feratur. Et ad hoc adaptat Gregorius illud Iob: Obtrebrentur stellæ caligine eius, scilicet noctis culpa, in qua peccatores sumus concepti. Nox quippe illa, inquit, consensus videlicet ad culpam, quæ ad nos primi parentis est excessu propaga-

Psal. 48. 13.

Iob 3. 9.

Gregor. 4. mor. c. 22.

Ata, mentis nostræ oculum tanta obscuritate perculit, vt omnis homo in huius vitæ exilio, cæcitatibus suis tenebris pressus, quantumlibet vi ad æternitatis lumen intenderit, penetrare non possit. Post pœnam namque damnari peccatores nascimur, atque ad hanc vitam cum mortis nostræ merito venimus: & cum ad supernæ lucis radium aciem mentis erigimus, ipsa infirmitatis nostræ obscuritate caligamus. Hæc ille. Peccatum ergo fuit velut macula, quæ totum hominem infecit, & ab intellectu incipiens, qui iudicauit tunc diuinum transgrediendum esse mandatum, magis ipsam, quam reliquas virtutes animæ obscurauit. Ad eum vt dicat homo: Traditus sum, & non egrediebatur, oculi mei languerunt præ inopia. Traditus, inquam, à me ipso iniquitati, quæ diuina mandata posthabuit; neque ab hoc lacu calamitatis egressus sentio oculos mentis, præ inopia luminis cæcutientes, & in veri notitia caligantes. Tanta est autem ista ignorantia, vt intellectus seipsum ignoret, & cum non videat, se tamen videre, & veritatem assequi, & alios posse docere putet. Cæcus est & manu tentans, nisi cælesti illustretur lumine, & tamen iudicat se ocula videre, agenda perspicere, & nihil esse in veris cognoscendis, aut bonis agendis, quod acie suæ cognitionis callere non possit. Cum autem duplex sit functio huius potentia, altera, qua veritatem speculatur, & sic dicitur intellectus speculatiuus, altera, qua agenda & omittenda decernit, & dicitur intellectus practicus, in vtraque harum indiget mortificatione iuari. Si enim intellectum ducem errorum nostrorum non ordinauerimus, nunquam victoriam de vitiis obtinebimus. Dicentque vitia nostra aduersus virtutem armata, quod milites & duces Israelitæ David: Siue fugerimus, non magno opere ad eos de nobis pertinebit: siue media pars ceciderit de nobis, non satis curabuna, quia tu vnus pro decem millibus computaris. Aliquando peruersi mores nostri ad tempus fugerint, & se aliarum vires animæ à malo subtraxerint, parum ad euertendam virtutem proderit, si intellectus, dux errorum, qui statim mala esse resumenda iudicabit, immortificatus & inordinatus permaneat. Prius ergo dicamus, quomodo intellectus in cognitione veritatis cohibendus sit, & postea quomodo in agendorum definitionibus moderandus.

Psal. 87. 10.

B
C
D Intellectus, vt veritatem cognoscit, hoc nomen retinet, & vocatur intellectus, aut vis cognoscitiua, siue intelligentia. Qui non paucos, nec leues habet defectus in vitam ac mores hominum deriuatos. Homo enim, qui debet intellectum excolere, solet in scientiæ suo statui necessariæ ademptione torpere. Non discit quæ discere tenebatur, idèq; nesciens in administratione sibi demandata, exempli gratia, confessiones excipiendi, aut nodos animarum per consilium dissoluendi, sæpe delinquit. Quem ignorantia non excusabit, quia eam per studium addicendi superare debuit. Et annumerabitur illi populo, de quo per Oseam scriptum est: Populus non intelligens vapulabit. Et eueniet illi quod Paulus ait: Si quis ignorat, ignorabitur. Ignorabitur, inquam, iudicio approbationis à Domino, cuius voluntatem scire contempsit. Gentes translatae à rege Assyriorum in ciuitates Samariæ, ignorabant legitima Dei terræ, & ob id interfecti sunt à leonibus. Sic multi ad statum sacerdotalem translati, ea quibus Deus est colendus, ignorant, quam ignorantiam animarum suarum damnatione perfoluunt. Se igitur ipsos ab inanibus cogitationibus auocent, & per mortificationem, ignaniam & torporem addicendi cohibeant. Nec se

2. Reg. 18. 31.

Osea 4. 14. 1. Cor. 14. 38. 4. Reg. 17. 26.

maior

Ambros. li.
5. epist.
37.

maiore aetate protegant, aut se iam senes esse præ-
dant. Quia, ut sapienter Ambrosius ait: Nulla aetas
ad perdiscendum sera est. Erubescat senectus, quæ
emendare se non potest. Non annorum canities est
laudanda sed morum. Nullus pudor est, ad meliora
transire. Nec nimij habendi sumus ex eo, quod stu-
dium sciendi commendamus. Nos enim planè in ea
sumus sententia, in familia religiosa abique studio
discendi non posse disciplinam vigere. Quid enim
facient innumerabiles religiosi, dum à communibus
operibus vacant, si non discunt, aut orant? At non
omnes ad longam orationem ac meditationem sunt
apti, nec duris agriculturalium laboribus assueti. Si ergo
libros non euoluunt, nec intellectum excolunt, qui-
bus fructuosus operibus occupantur? Sed vita nostra
non ad orioositatem instituta est, sed ad pios & Ecclē-
siaz vitales labores inuenta. Humbertus sanè in prolo-
go suarum eruditionum, mirificè studium addiscen-
di commendat, & decem damna ex defectu erudi-
tionis manantia persequitur. Putatque ignorantiam
in catibus religiosi peccandi timorem expellere, &
abundantiam spiritualium bonorum relegare.

Alij deficiunt in hoc, quod discere quidem cu-
piunt, sed inutilia discunt. Inutilia verò sunt, quæ ne-
que Dei obsequio, nec proximorum utilitati, nec dis-
centium statui conueniunt. His ab addiscendis ne-
cessariis aut vtilibus impediuntur: similes illis qui
omnium indigi, splendentes lapillos nullius pretij in
domum suam magna auiditate reconduunt, & panem
ac vestem, sine quibus viuere nequeunt, non requi-
runt. Non plus sapere, inquit Paulus, quam oportet
sapere, sed sapere ad sobrietatem. Quia, teste

Rom. 12.
3.
Aug. 12.
de ciuit.
Dei.

Augustino, si pro viribus suis alatur infans, fiet, ut
refrendo plus capiat. Si autem vires suæ capacitatis
excedat, deficiet antequam crescat. Ille autem viri-
bus sui intellectus non consultit, qui vult simul vtilia
& inutilia capere; aut relictis vtilibus, quæ sunt quasi
alimenta congrua, curat inutilis doctrinas, quasi aliena
& dura alimenta, ori intellectus ingerere. Ne er-
go, o iuste, erigas oculos tuos ad opes scientiæ, quas
vilitate non potes habere, quia facient tibi pennas ut
aquilæ, & volabunt in cælum. Quid enim est ista in-
utilia nos ab vtilibus auocare, nisi pennas ad fugien-
dum assumere? Quia ea non poterimus assequi, nisi
nostrum domicilium, id est, ea, quæ nos decet, relin-
quamus, & postea ad altiora, id est, non debita, no-
bis, euolemus. Omnis procul pellatur curiositas,
omne studium placendi hominibus, & inaniter lu-
cendi reiciatur, & nitamur, quæ profint scire, & quæ
Deo placeant, & proximos iuuent, & statui nostro
congruant, agnoscere. In qua re iterum inculcanda
profectò nimij non sumus, cum eam tempestatè, qua
viri Deo consecrati, & sacrarum scripturarum studiis
addicti, poetarum lusibus & Ethnicorum figmentis
intendunt, non sine tantæ deceptionis dolore videam-
us. Viros Deo deditos ab his humanis studiis auo-
catis & scimus, & legimus, ad ea verò vocatos à Deo
& inuitatos hucusque non vidimus. Et ut huiusce rei
aliquod proferamus exemplum: Simon de Cassia vir
sanè in diuinis scripturis mirè versatus, & sanctitate
conspicuis, quid sibi de scientiis humanis relinquend-
is iussu de cælo fuerit, in hunc modum scribit:

Simon de
Cassia,
lib. 8. in
Euangel.
c. 11. in
illud Lu-
ca: cum
meretrici-
bus, &c.

Iuuenis fui aliquali dotatus ingenio, intendebar his
scientiis, sicut coartanei mei, credens ex his placere
Altissimo, atque sic debere perfectam vitam peragi.
Cum verò omnes collegas meos viderem in hanc
tenebrosam voraginem proflire; accidit quodam
die in meis teneris annis me ferentem omnes ferè li-
bros naturales sub chlamyde, ut summa diligētia re-
peterem, quæ audieram à doctore: & cum interroga-

A ret me, qui creditus ab omnibus sanctæ vitæ, dicens:
Quid est hoc, quod defers frater? Libros naturales
me ferre respondi. At ille: Non est hæc via tuta, ne-
que vocatio tua, nec verorum Christianorum inten-
dere natura, sed gratia. Verbis quoque completis,
tanta celeritate mutatum est cor meum, ut si voluif-
sem, non potuissem aperire codices naturales, nec
etiam ex iussu aliquid ex eis memoriæ commenda-
re; atque quod magis mirandum erat, porta intelli-
gentiæ claudebatur; disponente Deo, ad Theologica
me conuerti, illis omnino dimissis, in quibus frustra
fudaueram, atque disposueram desudare: & aliqua
luce veritatis perfusus, puro & claro animo intellexi,
meretricis esse inuisibiles animi omnes istas scien-
tias, animam in deuotam & volentem per aëra con-
stituentes, & denegantes suis peritis viam humilitatis
in fide atque in moribus sapere. Vidi etiam secreto
mentis intuitu in eis recuratum, omnino etiam in-
uitè orare volentem, & quod horrendum est, gratiæ
initium deficiebat in natura, & geometrizarat cor-
porum quantitatem, qui sibi viuit immensuratus. Et
astra, & ipsorum orbis, & orbiculos, & reuolutionem
reuoluebat in animo, dum se sponderet Altissimo
supplicare. Neminem audiui, nec vidi deuotè atque
humiliter intendentem ad Euangelij veritatem, tali-
bus meretricibus sedulo implicatum, nisi repudio
mancipauerit. Procul dubio plerumque à Deo faci-
unt animam fornicari. Sed dicit scriptura: Per-
didisti omnes, qui fornicantur abs te. &c. Barbarus
sum omnibus, qui horum, quæ dicuntur, intrinsicam
experientiam non viderunt, & appello fatuus à tali-
bus scientiis fascinat, sed veritatem nouit Altissi-
mus, & ipsi videbunt eum, cum durè fuerint exacti,
quod talibus vanitatibus se dederunt. Hactenus il-
le. Qui, ut perspicuum est, non tantum à poetarum fa-
bulis & oratorum sententiis tumidis auocatus fuit,
sed, ut Christi opera purius contemplaretur, & à na-
turalibus scientiis auulsus. Nos autem scientias na-
turales non damnamus, quas ad Theologica studia
necessarias esse fatemur, sed Theologos, & viros spi-
rituales, ac perfectionis desiderio accensos, & pro-
phanis auctoribus legendis, & passim citandis in-
tendere, liberè reprehendimus. Hi non confirmandæ
veritati, nisi rarissime, sed fouendæ curiositati & va-
nitati captandæ deseruiunt. Quare huiusmodi studia
adolescentulis relinquenda sunt, dum ad Theologi-
cas veritates addiscendas se parant, & alia vtiliora
exercitia à viris spiritualibus vlturpanda, quæ intel-
lectum non distrahant, sed doceant; quæ affectum non
in terram deiciant, sed in cælum efferant, & quæ ad
compungendum spiritum & mentem euendandam
in cælestia conducant. Si huius sententiæ nostræ lec-
tor, vir spiritualis & Deo deditus non fuerit, forsitan
eam non intelliget, forsitan & irridebit; sed si aliquem
gultum rerum spiritualium habuerit, eius conscientia
& experientia relinquo, quantum his ineptis stu-
diis à deuotione auocetur, & vanis cogitationibus
orationis tempore distrahatur.

B

C

D

E

Psal. 72.
72.

de aliis

de aliis

de aliis

eam non finem virtutis, sed instrumentum ad virtutem facimus; cum tempora inter cognitionem & bonam actionem partimur; cum horas debitas diuino cultui & orationi relinquimus. Si prauus affectus aut curiosus intellectus aliquid his oppositum postulauerit, gladio abnegationis mortifica. Qui sine debito sine discit, est similis ei qui aedificat super arenam. Nam descendente pluuia humiliationis, & irruentibus fluminibus tentationum, & flante vento ambitionis, structura virtutis, quam simul cum scientia surrexisse credebamus, non sine dolore & scandalo aliorum procumbet. Qui sine modestia doctrinam querit, saepe decipitur, & falsum pro vero apparente pro solido admittit. Quare monet Salomon; **Inclina aurem tuam, & audi verba sapientium: appone autem cor tuum ad doctrinam meam (non ad doctrinam tuam, quam scilicet in proprio corde finxisti, quae pulchra erit tibi, cum seruaeris non in ventre tuo, & redundabit in labiis tuis.) Qui sine ordine, studio scientiarum insilit, dum sterilem cognitionem parat, vitae puritatem ac veram virtutem extenuat. Non poterit hic imprudentiam effugere. Quia, ut inquit Hugo Victorinus & Dionysius Richelius, imprudentia est, quando congruum modum ac ordinem in his, quae discimus, non seruamus. Quomodo autem congruum discendi ordinem seruat, qui cognitionem rerum nullo modo cum virtute conferendam, adeptioni virtutum, & cultui diuino, & animae suae puritati praefert?**

Alij autem sunt excessus intellectus magis ad vitam moralem pertinentes, quos oportet abnegare. Excessus eius est, si non prius docenda audiat, quam alios docere aut monere praesumat. Nam ut bene dixit Ambrosius, discendum prius est quam loquendum. Aures paratas habe, ut aliquid de sapientium consilijs consequaris. Lingua reprimenda est, auditio praeparanda.] Et sicut qui alium ad conuiuium inuitat, prius conuenientia praeparat, quae in cibo & in potu ministraturus est ei: ita & qui docturus est fratrem & doctrinae cibum oblaturus, parat discendo & audiendo quod apponat, ne cum fratris detrimento ad docendi munere confusus abscedat. Salomon in Prouerbis huius rei momentum aptissimo simili, ex conuiujs petito, patefecit: Quando sederis, inquit, ut comedas cum principe, diligenter attende quae apposita sunt ante faciem tuam: & statue cultum in gutture tuo.] Ad mensam diuitis sedet, qui ad mensam scripturarum & ad doctrinam exponendam accedit. Apposita attendit, si quae ab ipso dicenda sunt, prius intelligentia capit, & non oscitanter intelligit. Cultrum in gutture statuit, quando (ut inquit Beda, quia guttur pro loquela, & gladius pro discretionem ponitur) secundum id, quod bene didicit, discreta verba depromit. Nec defectus in hoc putandus est parui momenti, ex quo magna saepe mala generantur. Multi enim in dispositione vitae suae & actionum suarum errant, & malum pro bono complectuntur, quia doctores habuerunt [dicentes malum bonum, & bonum malum: ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras: ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum.] Alij nunquam in virtute proficiunt, neque ad studium orationis & diuinam familiaritatem ascendunt, quia magistros habent rerum spiritualium imperitos, qui nesciunt discipulos suos ad altiora dirigere, & lac pusillorum a solido cibo discernere. Hi si seipso cohiberent, & prius audirent quam loquerentur, aut certe, si res spiritus non intelligunt, animas stientes perfectionem, ad expertos mitterent, minime tanta detrimenta in suos auditores inferrent.

Prou. 22. 17. 18.

Hugo, in Didascalico c. Dionys. tract. de doct. scho last. ar. 4.

Amb. lib. de Noe c. 31.

Prou. 23. 1.

Beda ib.

Isaia 5. 20.

A Excessus etiam intellectus est, si non eius operatio actiones alias humanae vitae praecedat. Quod enim sunt oculi pedibus, est intellectus humanis actionibus: unde sicut ambulans sine ductu oculorum saepe cadit: ita qui operatur sine praecedente intellectu consilio, in peccatum impinget. Dirige semitas pedibus tuis, inquit Salomon, & omnes viae tuae stabiliuntur.] Hoc est, ad normam itinerantis, gressus animae, id est, actus tuos, statim a sapientiae pondera, ut viae tuae, id est, eadem actiones tuae in vitia non erent, sed stabiles ac firmae in virtute perseverent. Annon obscurus & teter esset hic mundus, si solis luce careret? Sed talis est vita hominis, quam non pulchritudo intelligentiae & praemeditatio mentis illuminat. Quamobrem praclare Bernardus, scribens ad Eugenium Papam, cuius humeris totum Ecclesiae pondus infederat, ait: Nunc autem, quoniam dies mali sunt, sufficit interim admonitum esse, non totum te nec semper dare actioni, sed considerationi aliquid tui, & cordis, & temporis sequestrare. Et infra, Et primum quidem ipsum fontem suum, id est, mentem, de qua oritur, purificat consideratio. Deinde regit affectus, dirigit actus, corrigat excessus, componit mores, vitam honestat & ordinat. Postremo diuinarum pariter & humanarum rerum scientiam confert. Haec est, quae confusa determinat, hiantia cogit, sparsa colligit, secreta rimatur, vera vestigat, verisimilia examinat, ficta & fucata explorat. Haec est, quae agenda praerordinat, acta recogitat, ut nihil in mente relideat, aut incorrectum, aut correctione egens.] Sic ille. Cogendus est itaque per mortificationem intellectus, ut se intra semetipsum contineat, ut aliena relinquat, ut sua apte sapientiorque disponat, ut quem finem sint habitura voluntatis desideria, quem exitum humanae vitae opera, attentè consideret, ne sine hac luce, omnia nostra obscura, iine hac regula, distorta, sine hoc paedagogo, inordinata, Deoque minime grata censeantur. Ille enim non totum gratum non habet, quod sine ratione & ex impetu passionis fit, verum & dignum poena & ultione censet. Quare Ilaias ait: Non est populus sapiens, propterea non miseretur eius, qui fecit eum, & qui formauit eum, non parceret ei.] Sapientia, id est, intellectus prauius ac directio, nostras actiones praecedat, & studio (as ac virtuti consonas, voluntati diligendas & manibus excquendas proponat, ne ita in sapienti populo parata hominem insipienter operantem inueniat.

D **D**amnabilior tandem intellectus excessus est, quo quis sua propria despiciens, insipienter aliena considerat. Vitae suae iudicat, actiones examinat, conuersationem damnat, & per temerarias suspiciones bona aliorum in malam, & mala in pessimam partem inflectit. Hoc autem detestabile vitium iudicandi ex obliuione sui nasci, qua quis propria acta non cogitat, Prosper manifestis verbis insinuat. Tandem, inquit, quis peccata sua, quae nosse, ac desistere debet, ignorat, quando curiosè aliena considerat. Quod si mores suos ad se conuersus aspiciat, non requirit quod in alijs specialiter reprehendat, sed in seipso quod luceat.] Haec ille. Imitamur sane frequenter cupidos alienarum opum & suae necessitatis incuriosos factores, qui occupati sarcien dis aliorum vestibibus, ut ab eis pecuniam corradant, suas habent vndiquaque discissas. Sicaliorum viram corrigimus, actiones auertimus, conuersationem emendamus: nostram vero superbiam laceratam & temerariis suspitionibus infectam omitterimus. At non ita incaute viuendum est, sed intellectus ab aliorum actibus abducendus cogendusque, ut sua acta & cogitata diiudicet. Nam & praecipuum est Domini: Nolite iudicare, ut non

Prou. 4. 26.

Bern. lib. 1. de consi derat.

Isaia 27. 11.

Proffer. lib. 2. de vita cõ. c. 6.

Matth. 7. 1.

inducimini. in quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini: & in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis.] Quid est, nolite iudicare, nisi, nolite in alienos mores irumpere: nolite in acta proximorum inquirere, & more iudicum, an bona sint an mala, temerarium ac vobis minimè concessum iudicium ferre? Quòd si simplex vos iudicium non continet, at subiuncta pœna cohibeat, vt non ab hominibus & à Deo iudicemini. Certum est enim, eos, qui aliorum vitas iudicant, seueros suæ vitæ iudices inuenire. Certius autem est, eos diuinum iudicium non effugere; quo propter iudicia temeraria multantur. Et quidem seuerè & rigidè. Nam sicut temerariè iudicantes, durè erga proximos se habent, ita (vt eadem mensura pœnam sustineant) durum & implacabile iudicium subibunt. In hac etiam vita non pauca, nec prætereunda mala temerarium iudicium ingenerat. Optimè enim notauit Anselmus, quòd si iudicans alterum, peccator est, exemplo illius in malo perseuerat: si pœnitens, peccantis quoque exemplo iterum labitur, aut in cœpta pœnitentia frigescit, aut saltem vis peccati impugnatione tentatur: si verò iustus peccantem auerdat, & se supra illum per superbiam extollit. Sed quid stultius, quàm aliena mala parua curare, & propria magna negligere? Quid arrogantius, quàm actionem dubiam alterius damnare, cuius intentionem ac cæteras causas nec dum discussimus? Quid periculosius, quàm alios iudicantes, nos ipso iudicio innocentes confiteri? Nam Dominus ad Scribas & Phariseos dixit: Qui sine peccato est vestrum, primus in illam (scilicet in mulierem adulteram) lapidem mittat.] Innuens videlicet damnationem reorum, esse iudicium innocentium: illumque, qui in alium lapidem iudicij mittit, se innocentem pronunciare. O igitur abominabile peccatum, quod etiam lato in ipso studio vitæ tyrocinio oculis mentis aduertit, & tam acri reprehensione damnauit! Neque tu times Deum, quòd in eadem damnatione es? dixit ad alterum socium, à quo Dominum maiestatis temerariè iudicatum agnouerat. Quasi diceret, insignis pernicitatis esse, contumili cum Domino pœna damnatum, dissimili verò causa in crucem actum, (quia Christus innocens ob aliena peccata, & lato nocens ob propria mortem perfererat), sortes per iudicium temerarium commutare, & illum, qui innocentissimus erat, peccatorem, se autem, qui sceleratissimus erat, innocentem profiteri. Lex itaque non temerariè iudicandi à latrone (vt scitè notauit Chrysostronus) seruata est, & nos, qui de vita spirituali gloriamur, eam passim transgredimur, dum fratribus nostris crimina, nunquam fortè ab illis somniata, iniuste satis imponimus.

Intellectus ergo acriter est abnegandus, vt seipsum iudicet, & aliorum vitas, quarum correctio ad nos non pertinet, discutere & damnare non velit. Idque faciliè meo iudicio discemus, si nostram agnouerimus conditionem. Possimus enim eadem facere, quæ proximi nostri fecerunt, quos iudicare & damnare nõ formidamus. Et, si Æthiops alium Æthiopem, coloris arti gratiã, non damnat, cur in peccatis nutritus alium confimilem peccatorem iudicat, atque condemnat? Præsertim cum iste, qui cecidit, & modo iudicatur, possit resurgere, & ego, qui eum iudico, possim in idem peccatù cadere, & in eo vsque ad finem perseuerare? Conteret multos & innumerabiles Dominus, & stare faciet alios pro eis.] Conteret, inquam, eos, quos post aliorum iudicia, in similia crimina labi permittet, & stare faciet saepe pro eis, quos antea stantium iudicia temeraria percussurunt. Hæc sententia, inquit Gregorius, qua narra-

A tur aliorum erigi, aliorum autem vita confringi, & spes nutritur humilium, & elatio premitur superbiorum, dum & illi bona possunt amittere, de quibus superbiunt, & isti ea percipere, quæ quia non habebant, contemnuntur. Formidemus igitur in his, quæ accepimus, nec eos, qui illa nec dum assequuti sunt, despiciamus. Quid enim sumus hodie, nouimus, quid autem post paululum possimus esse, nescimus. Hi verò, quos fortasse despiciamus, & tardè possunt incipere, & tamen vitam nostram feruentioribus studiis ante ire. Hæc Gregorius. Cui addendum est, quòd non solum in ea, quæ iudicamus, possimus cadere, verum & per iudicium ita vitimus, quasi velimus nos ad casum parare. Temerariè namque alium iudicans, meretur gratia ad standum carere, dum virtutem suam non Deo, sed sibi ipsi præsumit adhibere. Qui enim alium iudicat, quasi opere suo dicit, ego non cecidi, quia per vires meas à peccato discessi: tanta superbia digna est, quæ à Domino relinquatur, vt persequentem casum se deiciat, & intellectum à temerario iudicio continere discat. Iuuat tandem ad iudicia temeraria reicienda, quatuor illa, quæ Laurentius Iustinianus numerauit: Quatuor, ait, sunt qualitates, quibus diligenter Deum anima compungitur, & à proximorum operibus oculos auertit. Quum aut malorum suorum reminiscitur, considerans vbi fuit: aut iudiciorum Dei sententiam metuens, secum quærens, considerat, vbi erit: aut cum mala vitæ præsentis attendens solerter, moriens considerat, vbi est: aut cum bona supernæ patriæ contemplatur, quæ quia nondum adipiscitur, lugens conspicit, vbi non est.] Sic ille. His tibi profectò saluberrimis intellectum pascamus, & faciliè à peccatorum alienorum consideratione & iudicio, pessimis alimentis, abstinemus.

Vsus Mortificationis intellectus.

Faciamus iam, pro more, breuem summam eorum, in quibus debeas intellectum per mortificationem cohibere.

I. Intellectus igitur ignauiam pelle, & in quocumque statu aut ætate sis, res ad salutem necessarias, sine quibus scilicet tuo muneri satis esse non poteris, diligenter addisce.

II. Inutilia discere aut inuestigare non cures.

D Quædam autem adolescentibus aut vitam communem agentibus sunt vilia, quæ tibi iam viro aut ad perfectionem propertanti inutilia iudicabis.

III. Vilia bonâ intentione scire, & ex maiorum auctoritate inuestigare, & debito modo & tempore tibi parare curabis.

IV. Quæ non didicisti, non doceas, ne & tu malè docendo labaris, & alij tuos errores credendo cadant, sed magis te interrogantes, humiliter ad doctiores remittas.

V. Omnes actiones tuas, intellectus consideratione præcedas; quod malum iudicaueris, fugias; & quod bonum cognoueris, facias, & itinera vitæ tuæ sapienter instituas.

E VI. Vitam & mores aliorum non iudices, sed Deo ac Prælati iudicanda & inspicenda relinquant.

Ac pro comperto habeas diligentem intellectus culturam, fontem esse multorum spiritualium bonorum, quæ & otium, vitiorum seminarium pel- lit, & omnem vitam humanam dirigit, & nos Angelis iungit, à belluisque discernit.

Iustin. in ligno vitæ tract. de char. rit. 9.